

Riktlinjer för forskarutbildningen

Gäller från och med 2011-01-01. Fastställda av fakultetsnämnden 2010-12-14.

Innehåll

1. Allmänt
2. Utlysning och antagning
3. Finansiering
- 4.Handledning
5. Utbildningens innehåll och uppföljning
6. Omfattning av doktors- och licentiatexamen
7. Ansökan om disputation och licentiatseminarium
8. Procedur för disputation och licentiatseminarium
9. Om något går fel

1. Allmänt

Detta dokument beskriver de regler och riktlinjer som styr forskarutbildningen vid fakulteten för skogsvetenskap. Dokumentets innehåll följer högskolelagen och högskoleförordningen. I syfte att säkerställa kvaliteten på forskarutbildningen och den forskning som produceras vid fakulteten för skogsvetenskap har fakultetsnämnden därutöver beslutat om ytterligare tillägg där så ansetts behövligt. Där sådana tillägg gjorts anges detta i texten.

Vid SLU är fakultetsnämnderna ytterst ansvariga för forskarutbildningen. Vid fakulteten för skogsvetenskap finns underställd fakultetsnämnden en forskarutbildningsnämnd (FUN), samt en studierektor och utbildningshandläggare med ansvar för forskarutbildningen. Varje institution har också en kontaktperson som ansvarar för att forskarutbildningen bedrivs enligt gällande riktlinjer.

Övergripande mål för forskarutbildningen vid fakulteten för skogsvetenskap är att producera internationellt konkurrenskraftiga forskare, attraktiva för befattningar inom högskolor, näringsliv och övriga samhället. Nedan redovisas regelverk och hur fakulteten för skogsvetenskap bedriver forskarutbildningen för att möta dessa mål.

2. Utlysning och antagning

Utlysning

Samtliga utbildningsplatser med studiestöd (anställning som doktorand eller utbildningsbidrag) ska annonseras på universitetets för ändamålet avsedd officiell hemsida. För att nå SLU:s strategiska målsättning att rekrytera de bästa studenterna internationellt, är det önskvärt att öka rekryteringsunderlaget genom att annonsera lediga tjänster via andra kanaler (t. ex. e-postlistor, internationella publikationer). Undantag från plikten att annonsera en utbildningsplats kan tillåtas om särskilda skäl föreligger, så som förutsättningar i forskningskontrakt (t ex industridoktorand) eller då forskarutbildning påbörjats vid annat lärosäte. Ansökan om undantag från annonseringsplikt ska ställas till fakultetsnämnden. Utbildningsplatser med annan finansiering än studiestöd behöver inte annonseras (t.ex. personliga stipendier).

Behörighet

Grundläggande behörighet att antas till utbildning på forskarnivå har den som avlagt examen på avancerad nivå (minst 240 högskolepoäng). Undantag från kravet på grundläggande behörighet kan göras, men då måste den sökande kunna uppvisa examen på kandidatnivå samt en skriftlig redogörelse av ett självständigt arbete vars omfattning motsvarar 15 högskolepoäng, och vars innehåll motsvarar kunskaper och färdigheter i ett examensarbete för magisterexamen, eller ett relevant självständigt arbete av motsvarande svårighetsgrad och omfattning. Arbetet bör vara skrivet på engelska. Särskilda villkor för behörighet anges i de allmänna studieplanerna för de olika forskarutbildningsämnena.

Urval

Institutionen sköter urvalet bland sökande till utbildningsplats. Följande bedömningsgrunder ska användas;

1. Den skriftliga ansökan inklusive CV och andra bilagor som den sökande åberopar
2. Ett exemplar av examensarbete vars omfattning motsvarar 15 högskolepoäng och vars innehåll motsvarar kunskaper och färdigheter i ett examensarbete för magisterexamen, eller ett relevant självständigt arbete av motsvarande svårighetsgrad och omfattning
3. Personliga referenser
4. Dokumenterade engelska språkkunskaper motsvarande En B eller jämförbart internationellt godkänt test (TOEFL 550 p eller IELTS med 6.0)
5. En intervju gjord av handledare och prefekt eller motsvarande.

Det rekommenderas att en av institutionens doktorander deltar i intervjun. Urval bland sökande som uppfyller kraven kan ske i två steg där ett första urval görs utifrån bedömningsgrunderna 1-4 varefter de kvarvarande intervjuas. Vid intervju ska den sökande förse med universitetets officiella information om forskarutbildningen och allmän studieplan för det aktuella forskarutbildningsämnet.

Ansökan om antagning

Efter avslutad urvalsprocess ställs en ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå till fakulteten. För detta finns särskild blankett, till ansökan bifogas vidimerade kopior på intyg om avlagda examina. För forskarstuderande som ska bli anställd som doktorand måste anställningen föregås av antagning.

3. Finansiering

Den som antas till utbildning på forskarnivå ska i första hand få anställning som doktorand. Utbildningsbidrag måste godkännas av prefekten vid mottagande institution med tanke på möjligheter till att finansiera anställning som doktorand efter tiden med utbildningsbidrag. Utbildningsbidrag ska kombineras med minst 20 % anställning (t. ex. genom undervisning), vilket ger den forskarstuderande tillgång till de sociala förmåner som utbildningsbidraget inte ger. Fakulteten antar även sökande till utbildningen som har någon annan form av studiefinansiering om bedömning görs att finansieringen ekonomiskt motsvarar en ersättning om 12 000 SEK per månad (efter eventuell skatt och/eller sociala avgifter). Det ska framgå att finansieringen kan säkerställas under hela utbildningen och att den sökande kan ägna så stor del av sin tid till utbildningen att den kan slutföras inom fyra år vad gäller licentiatexamen och åtta år vad gäller doktorsexamen. Finansieringsformer som kan leda till återbetalningskrav godtas ej.

4.Handledning

Forskarstuderande vid fakulteten för skogsvetenskap ska ha en docentkomponent huvudhandledare. Huvudhandledare som inte är antagen som docent vid SLU ska ha dokumenterad pedagogisk utbildning i handledning. Huvudhandledaren ska vara anställd vid eller adjungerad till fakulteten. Den forskarstuderande ska även ha minst en biträdande handledare. Jämställdhetsaspekten ska beaktas vid tillsättningen av handledargrupp. Om huvudhandledaren har mindre än fyra år kvar till pension måste en person som kan efterträda denna/denne finnas i handledargruppen.

Huvudhandledarens skyldigheter

Huvudhandledaren har övergripande ansvar för att den forskarstuderandes forskningsprojekt är av god kvalitet och med realistisk omfattning i relation till tidsplanen. För varje forskarstuderande ska en individuell studieplan upprättas (blankett återfinns på fakultetens hemsidor för forskarutbildningen). Tillsammans med den forskarstuderande har huvudhandledaren ansvar för att kurser och andra moment som specificeras i både den allmänna studieplanen för ämnet, samt den individuella studieplanen genomförs. Huvudhandledaren ansvarar för att årlig uppföljning av den forskarstuderandes individuella studieplan genomförs. Huvudhandledaren ansvarar för att disputation, och/eller licentiatseminarium, planeras och genomförs. Vid förberedelsen för disputation/licentiatseminarium ansvarar huvudhandledaren för att förhandsgranskning av avhandlingen sker på ett korrekt sätt. Om förhandsgranskningen visar på brister vad avser avhandlingens kvalitet, är det huvudhandledarens ansvar att överväga om det är nödvändigt att skjuta fram disputationen/licentiatseminariet. Biträdande handledare bör framförallt komplettera den vetenskapliga kompetensen inom den forskarstuderandes projekt. Det ska tydligt specificeras i den individuella studieplanen vilken roll biträdande handledare ska ha i det enskilda fallet.

Samtliga handledares skyldigheter

Handledare ska ha ett professionellt förhållningssätt till utbildning på forskarnivå och verka för jämställdhet och mångfald genom att tydligt motverka alla former av diskriminering. Handledare ska vara väl förtrodda med regler och riktlinjer för utbildning på forskarnivå som finns vid fakulteten för skogsvetenskap. Handledare är skyldiga att ta del av handledarutbildning som erbjuds vid SLU.

5. Utbildningens innehåll och uppföljning

Studieplaner

Allmänna studieplaner för fakultetens forskarutbildningsämnen finns på fakultetens hemsida för forskarutbildningen. De forskarstuderandes individuella studieplaner ska följas upp minst en gång per år. Huvudhandledarna ansvarar för att detta sker. Vid uppföljning ska den forskarstuderande och huvudhandledaren närvara, och biträdande handledare bör närvara. Den reviderade studieplanen ska undertecknas av den forskarstuderande, samtliga handledare samt institutionens prefekt. Institutionerna ska även rapportera i LADOK (funktion SA92) att forskarstuderandes individuella studieplaner har reviderats. Prefekten ansvarar för detta.

Aktivitet och försörjning

Prefekten ansvarar även för att forskarstuderandes aktivitet och försörjning varje termin rapporteras i LADOK. För forskarstuderande med anställning som doktorand gäller aktuellt löneavtal. För information kontakta lönefunktionen.

Obligatoriska kurser

Efter beslut i fakultetsnämnden är vetenskapsetik och filosofi (totalt minst 3 ECTS) och pedagogik (minst 3 ECTS) obligatoriska sedan 1 juli 2007. Vidare har fakultetsnämnden beslutat att forskarstuderande från och med 1 januari 2010 efter grund och forskarutbildning också ska inneha minst 15 ECTS statistik.

Undervisning

Forskarstuderande som undervisar på grundnivå eller avancerad nivå ska ha genomgått SLU:s pedagogiska grundkurs för doktorander.

Vistelseort

En mycket viktig del av forskarutbildningen är den vetenskapliga miljön i vilken den forskarstuderande verkar. Av kvalitetssäkringsskäl är det därför angeläget att forskarstuderande tillbringar en stor del av sin verksamma tid vid någon av fakultetens institutioner. I de fall utbildningen bedrivs genom etablerade samarbeten, t. ex. joint eller double degrees, ska rekommendationerna inom dessa följas. Forskarstuderande inskrivna vid fakulteten för skogsvetenskap ska i huvudsak verka i en akademisk miljö som har examinationsrätt för forskarutbildning om inte särskilda skäl föranleder annat (t. ex. fältarbete, utlandsvistelser).

6. Omfattning av doktors- och licentiatexamen

Doktorsexamen består av 240 högskolepoäng. Fördelning av poäng mellan avhandling och poänggivande kurser anges i de allmänna studieplanerna för respektive forskarutbildningsämne. Licentiatexamen består av 120 högskolepoäng. Fördelning av poäng mellan avhandling och poänggivande kurser anges i de allmänna studieplanerna för respektive forskarutbildningsämne. Majoriteten av ingående kurspoäng bör av kvalitetssäkringsskäl inhämtas under tiden som forskarstuderande, och inte under andra förutsättningar och med andra huvudsakliga mål. I de fall forskarstuderande önskar tillgodoräkna sig utbildning som genomförts innan antagning till utbildning på forskarnivå, ska ansökan från den forskarstuderande prövas av fakultetsnämnden. Avhandlingen kan läggas fram som en sammanläggningsavhandling eller som en monografi. Avhandlingen bör författas på engelska eller annat för ämnet relevant språk. Den ska innehålla både en svensk och en engelsk sammanfattning. En doktorsavhandling i form av en sammanläggningsavhandling ska omfatta minst tre delarbeten. Den forskarstuderande ska ha demonstrerat vetenskaplig självständighet genom att vara försteförfattare på minst ett delarbete. Vid disputationen ska minst ett delarbete vara accepterat för publicering efter oberoende granskning. Omfattningen på en licentiatavhandling ska vara hälften av en doktorsavhandling. Förhandsgranskning ska ske av samtliga avhandlingar som läggs fram vid fakulteten. För doktorsavhandling fungerar samtliga betygsnämndens ledamöter som förhandsgranskare. För licentiatavhandling fungerar två av betygsnämndens tre ledamöter som förhandsgranskare. Avhandlingen ska vara förhandsgranskarna tillhanda 10 veckor före disputation och 8 veckor före licentiatseminarium. Sju veckor innan disputation och 6 veckor innan licentiatseminarium ska avhandlingen återlämnas till den forskarstuderande. Förhandsgranskarna åtar sig att vid detta tillfälle att lämna ett yttrande samt en preliminär bedömning om avhandlingen kommer att kunna godkännas vid disputationen/licentiatseminariet.

7. Ansökan om disputation och licentiatseminarium

Ansökan om disputation eller licentiatseminarium ska ställas till fakulteten på särskilt tillhandahållen blankett med bilagor minst 4 månader innan tilltänkt disputation/licentiatseminarium. Blanketter och instruktioner finns på fakultetens hemsida för forskarutbildningen. För disputation eller licentiatseminarium ska vid anmälan minst 90% av de kurspoäng som anges i den allmänna studieplanen för det aktuella forskarutbildningsämnet vara godkända och registrerade i LADOK. Dessutom ska en plan bifogas för hur eventuella resterande poäng ska fullföljas. Dessa poäng bör vara inrapporterade i LADOK innan disputationen. Disputationen eller licentiatseminariet ska äga rum i SLU:s lokaler i Umeå, Uppsala eller Alnarp. Forskarstuderande vid Centrum för Bildanalys får disputera/licentiera i Uppsala Universitets lokaler. Vid varje enskild eftermiddag eller förmiddag ska endast en disputation/ licentiatseminarium äga rum vid fakulteten. Vid behov ska videolänk upprättas mellan orterna efter anmälan till ordförande för disputationen/licentiatseminariet.

8. Procedur för disputation och licentiatseminarium

Disputation

Disputationen inleds med att ordförande frågar den forskarstuderande om denne/denna har något att tillägga. Därefter presenterar den forskarstuderande muntligen sin avhandling. Opponenten sätter sedan avhandlingen i ett bredare perspektiv av vetenskapsområdet. Efter dessa presentationer vidtar opponentens utfrågning av den forskarstuderande. När den är avslutad ger ordförande ordet till betygsnämndens ledamöter. Därefter tillåts publiken ställa frågor. Omedelbart efter disputation samlar ordförande handledarna, opponenten och betygsnämndens ledamöter till möte. Betygsnämnden väljer inom sig en ordförande för mötet. Ordförande för disputationen har inte rätt att yttra sig eller att rösta under detta möte och behöver således inte närvara. Samtliga handledare och opponent har rätt att yttra sig, medan endast betygsnämndens ledamöter har rätt att både yttra sig och rösta.

Betygsnämndens ledamöter bör under omröstningen sammanträda i enrum. Betygsnämnden beslutar huruvida den forskarstuderande är godkänd eller underkänd. Omedelbart efter mötet meddelas resultatet (av mötets ordförande) till den forskarstuderande. Ordförande vid disputation ska vara docent eller professor vid institutionen. Handledare får inte vara ordförande vid egen forskarstuderandes disputation. Opponenten ska vara docentkompetent eller ha motsvarande utländsk kompetens samt vara anställd vid annan fakultet. Betygsnämnden ska bestå av tre ledamöter, samtliga ska inneha doktorexamen och minst två ska ha docentkompetens eller motsvarande utländsk kompetens. Endast en ledamot får komma från den egna fakulteten, dock inte från den egna institutionen. En suppleant som kan kallas in med kort varsel ska utses.

Licentiatseminarium

Licentiatseminariet inleds med att avhandlingen muntligen presenteras av den forskarstuderande. Därefter vidtar betygsnämndens utfrågning. När den är avslutad tillåts publiken ställa frågor. Omedelbart efter seminariet samlar ordförande betygsnämndens ledamöter samt handledarna till möte. Betygsnämnden väljer inom sig en ordförande för mötet. Ordförande för seminariet har inte rätt att yttra sig eller att rösta under detta möte och behöver således inte närvara. Handledarna har rätt att yttra sig, medan endast betygsnämndens ledamöter har rätt att både yttra sig och rösta. Betygsnämndens ledamöter bör under omröstningen sammanträda i enrum. Betygsnämnden beslutar huruvida den forskarstuderande är godkänd eller underkänd. Omedelbart efter mötet meddelas resultatet (av mötets ordförande) till den forskarstuderande. Ordförande vid licentiatseminariet ska vara docent eller professor vid institutionen. Handledare får inte vara ordförande vid egen forskarstuderandes seminarium. Betygsnämnden ska bestå av tre ledamöter, samtliga ska inneha doktorexamen och minst två ska ha docentkompetens eller motsvarande utländsk kompetens. Minst en ledamot ska komma från annan fakultet eller högskola. En suppleant som kan kallas in med kort varsel ska utses. Om endast en ordinarie ledamot kommer från annan fakultet eller högskola, måste suppleanten vara från annan fakultet eller högskola. Både vid disputation och licentiatseminarium ska jävsaspekter beaktas och jäv får inte föreligga mellan doktorand/handledare och opponent eller ledamot i betygsnämnd. Sampublicering under de senaste fem åren anses indikera risk för jäv. Jämställdhetsaspekten ska beaktas vid val av ledamöter till betygsnämnd vid disputation och licentiatseminarium.

9. Om något går fel

Handläggningsordning för hantering av problem

Eventuella problem inom en forskarstuderandes utbildning ska handläggas enligt följande:

1. Stort ansvar ligger hos den institution där den forskarstuderande är registrerad. Om problem uppstår ska forskarstuderande och/eller handledare kontakta institutionens prefekt och kontaktperson för forskarutbildning så tidigt som möjligt. Om forskarstuderande eller handledare inte anser detta vara en framkomlig väg för att lösa problemet, kan fakultetens studierektor för forskarutbildningen kontaktas utan att institutionens prefekt först informerats.
2. Om institutionen, handledaren eller den forskarstuderande anser att ett ärende behöver diskuteras/granskas av sakkunniga utanför institutionen, kan endera part begära sådan hjälp från fakultetens studierektor för forskarutbildningen.
3. Om problemet är av sådan karaktär att det kan bli aktuellt med att dra in resurser från den forskarstuderande eller dra in rätten att vara handledare ska ärendet föredras inför dekanus och prodekanus. Under denna föredragning äger forskarstuderande, huvudhandledare och institutionens prefekt rätt att närvara. Dekanus kan besluta att ärendet bör utredas ytterligare och eventuellt att externa sakkunniga (som dekanus utser) ska ingå i utredningen. Dekanus kan även besluta att direkt hänföra ärendet till fakultetsnämnden som har rätt att besluta om indragning av resurser till forskarstuderande.

Indragning av resurser för doktorand

Om en forskarstuderande i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen ska, i enlighet med högskoleförordningen 6 kap. 37 §, fakultetsnämnden besluta att den forskarstuderande inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för forskarutbildningen. Innan beslut om indragning av resurser fattas ska forskarstuderande och handledare ges möjligheter att yttra sig. Den forskarstuderande kan, i enlighet med högskoleförordningen 6 kap. 38 §, få tillbaka sin rätt till handledning och övriga resurser om denne kan visa upp goda tillkommande studieresultat.